

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

ממפ.

עין משפט
נר מצוה

סג א מ"י פ"ג מהלכות
מלכים הלכה ט:

תורה אור השלם

1. וַיִּמָּאן לִסְרוֹ וַיִּבְדֹּה
וַאֲבָנָב בִּאֲחֵי הַחֲנִינִי אֶל
הַחֲמִשָּׁה וַתִּבְאֶה הַחֲנִינִי
מִמֶּנּוּ וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת
וַתִּתְחַנְּנֵהוּ וַיְהִי כֹל הַבָּא אֶל
הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר פָּה שָׁם
וַעֲשֶׂה־שָׂאֵל וַיִּמָּת עֲמָדָה
שְׂמוּרָא ב ב כ כג
2. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל
עַמְּשָׁמָשׁ הַזֶּה עַל אֵת אֵל
וַיְהִי הַיְּהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים
וַיֹּאדָה פֹּה עֲמָדָה וַיִּלָּךְ
וַעֲשָׂאֵל הַלְּהֻעַן אֶת
הַיְּהוּדָה וַיִּחְזֹר מִן הַמִּוֹעֵד
אֲשֶׁר עֲדָה:

- שמאל כ ב ד ה
 3. כל איש אשר ימרה
 את פיו ולא ישמע את
 הדין לכל ואמר
 וימת רק חזק ואמץ:
 והושע א י ה
 4. והשמעה באה עד
 אברהם כי יואב נטת אחריו
 ואניבה ואחרי אבשלום
 אל נטה וינס יואב אל
 אהלי ויחזק בקברות
 המהבות: מלכים א כ כח
 5. והמלך דוד על כל
 ישראל וידן דוד עשה
 משפט וידן עקה לכל עמו:
 ויואב בן צרויה על
 הצבא יהושפט בן
 אחיהז מוכיר:

- שְׁמֹאל ב ח ט - ז
 6. וַיֵּצֵא יוֹאִב מִעַם דָּוִד
 וַיִּשְׁלַח מַלְאִכָּם אַחֲרָיו
 אֲבָנֵי וַיִּשְׁבּוּ אֹתוֹ מִבּוֹר
 הַסֶּהַר וַדּוּד לֹא יָדָע:
 שְׁמֹאל ב ח ז
 7. וַיִּשְׁבּוּ אֲבָנֵי תַרְזִן
 וַיַּחֲשִׁיבוּ יוֹאִב אֶל כָּל
 הַעָמָל הַרְבֵּי דָוָר אֲחֵרֵי
 וַיִּכְבְּדוּ שָׁם הַחֲמֹשׁ וַיָּמָת
 בָּרֶם עֲשֵׂהֲלֹא אֲחֵרֵי:
 שְׁמֹאל ב ח ז
 8. וַהֲשִׁיב יָתָת דָּמוֹ עַל
 רִאשׁוֹ אֵשׁ פָּגַנִּי שְׁבִי
 אֲנִישִׁים צָדִיקִים וְשִׁבִּי
 מִמֶּנּוּ וַיִּהְיֶה בְּרָרִב וַיֵּבֶר
 דָּוִד לֹא יָדָע אֵת אֲבָנָיו
 וְשָׁר שָׂר אֲבָנֵי וַיָּאָת
 וַעֲמָשָׁא בִן יִתָּר שָׂר צָבָא
 הַיִּהוּדִי:
 מַלְאִכָּא א ב ל
 9. וַעֲמָשָׁא לֹא נִשְׁמַר
 בְּרָרִב אֵשׁ בִּיד יוֹאִב
 וַיַּחֲשִׁיבוּ אֵל הַחֲמֹשׁ
 וַיִּכְבְּדוּ מִעוּי אֲרָצָה לֹא
 שָׁקָה לוֹ וַיָּמָת וַיּוֹאֵב
 וַאֲבִישִׁי אֲחֵרֵי וַדּוּד
 לֹא יָדָע בְּרָרִב:

- שְׁמוּאֵל ב' כ' י
10. וַיַּעַל בְּנֵיהוּדָה בֶן
יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיִּמְתְּהוּ
וַיִּקְבֹּר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר:
מַלְכִים א' ב' לד
11. וַיִּבֶן הָעִיר מִסְבִּיב מִן
הַמְּלֹא וְעַד הַסְּבִיב וַיֹּאבֵד
וַיַּחֲזִיק אֶת שְׁאֵר הָעִיר:
דְּבָרֵי הַיָּמִים א' יא ח

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]

חסד לוטא וואַ לטע. נוח לך להיות מן המקוללים ולא מן המקללים לפי שסוף קללת חנם לשבז אל המקלל: **היה לו**. לאבנר להציל את עצמו באחד מאיצריו של עשאל ולא יהרגו דהכי אמרינן [בצן סורר ומורה] [למן דף עז]. רודף אחר חבירו להרגו ויכול זה להציל את עצמו באחד מאיצריו של רודף ולא עשה כן אלא חזר כנגדו והרגו נהרג עליו: **אמר לו** לא יוכל ליה. אבנר לכוון באחד משאר איצריו: **אמר** להו. יואב השחא בדופן חמישים כנגד כלע חמישי: **אמר** ליה ניוול לאבנר. דינו של אבנר פטור אסיה עליו: **אין** ורקין דרש.

מאי מעמא קמלתיא לעמשא.
 ואס תאמר היאך תמייב
 יוצא במאי דקטליה לעמשא הא צעי
 התראה ואפילו למ"ד חבר אינו נריך
 התראה הכא לא היה חבר בדבר זה
 שהיה חושב מורד במלכותו וה"ל שוגג.
 וי"ל דלא תמייב אלא משום הוא
 גופיה דהוה מורד במלכות:

הדרן עלך נגמר הדין

(ו) ליה עמשא מורד במלכות הוה דכתיב² ויאמר המלך לעמשא הזקק לו
 את איש יהודה שלשת ימים וגו' וילך עמשא להזעיק את יהודה ויחור וגו'
 אמר ליה עמשא אכין ורקין דרש אשכחניהו דפתיה להו במסכתא
 אמר כתיב³ כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל
 אשר תצוו יומת יכול אפילו לדברי תורה *תלמוד לומר⁴ רק חזק ואמץ
 אלא ההוא גברא מורד במלכות הוה דכתיב⁵ והשמועה באה עד יואב
 כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה מאי לא נטה אמר
 רב יהודה שביקש לנמות ולא נטה ומאי טעמא לא נטה אמר רבי אלעזר
 עדיין ליחלוותי של דוד קיימת רבי יוסי ברבי חנינא אמר עדיין איצטגוני
 של דוד קיימין⁶ דאמר רב יהודה אמר רב ארבע מאות ילדים היו לו
 לדוד כולן בני יפת תואר היו ומגדלי בלורית היו ומהלכין בראשי הגייסות
 היו והן הן בעלי אגרופין של דוד ופליגא דרבי אבא בר כהנא דאמר
 רבי אבא בר כהנא אילמלא דוד לא עשה יואב מלחמה ואילמלא יואב
 לא עסק דוד בתורה דכתיב⁷ ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו
 ויואב בן צרויה על הצבא מה טעם דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו
 משום דיואב על הצבא ומה טעם יואב על הצבא משום דדוד עושה
 משפט וצדקה לכל עמו⁸ ויצא יואב מעם דוד וישלח מלאכים אחרי
 אבנר וישיבו אותו מבור הסירה מאי בור הסירה אמר רבי אבא בר כהנא
 בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג⁹ ויטהו יואב אל תוך השער לדבר
 אתו בשלי אמר רבי יוחנן שדנו דין סנהדרי א"ל מ"ט קמלתיה לעשאל
 עשאל רודף היה היה לך להצילו באחד מאיבריו לא יכילי ליה השתא
 בדופן חמישית כוונת ליה באחד מאיבריו לא יכלת ליה לדבר אתו בשלי
 אמר רב יהודה אמר רב על עיסקי¹⁰ שלו¹¹ ויכחו שם אל החומש אמר
 רבי יוחנן בדופן חמישית מקום שמרה וכבר תלויין בו *והשיב ה' את
 דמו על ראשו אשר פגע בשני אנשים צדיקים ומטובים ממנו טובים שהיו
 דורשין אכין ורקין והוא לא דרש צדיקים שהן כפה ולא עשו והוא באיגרת
 עשה¹² ועמשא לא נשמר בחרב אשר ביד יואב אמר רב שלא חשדו
 יואב וכיתו במדבר אמו ביתו מדבר הוא אמר רב יהודה אמר רב
 כמדבר מה מדבר מופקר לכל אף ביתו של יואב מופקר לכל דבר אחר
 כמדבר מה מדבר מנוקה מגזל ועריות אף ביתו של יואב מנוקה מגזל
 ועריות¹³ ויואב יחיה את שאר העיר אמר רב יהודה אפילו¹⁴ מוניני וצחנתא
 מעשים פרים להו:

הדרן עלך נגמר הדין

על עסקי שלו. לשון של נעלך (שמות א). שאל לו בערמה יצמה גזמת היאך חוללת התחיל
שנייה והוא שלף חרבו והרגו כדכתיב (מלכים א ב) בחגורתו אשר במתניו ובענלו אשר ברגליו:
המלך לעזור על דברי מורה עמשה כדאמרן אצנר כשאמר לו שאול לעצדיו (שמואל א ב) קצבו
והלא אצו עצדי שאול לשלוח ידם ולפגוע וגו': והוא לא היה דורש. והרג אוריה במותו של
כדכתיב (שם ב יא) ויכתב בספר לאמר הוצא את אוריה וגו': ויקצר בניסו במדבר. ביוצא כתיב:
אפי' מוויני ואחנא טעים. אפילו לדברים דקים וענוגים: **טעים.** שהיה טועם: **פריס**
פריס. לשון פרס שגובלין מביא אחילו. ופסוק זה בדברי הימים כעלכד דוד את מזודת כיון:
מוויני. דגים קטנים ^(א) ואחנא מין דגים קטנים:

הדרן עלך נגמר הדין:

ענין תורה בכל אשר הלך וקיימה לן
בביתו שחיה וכן אשמועין לו אדבר
הדברים דין כן. כתיב ואחרי אבשלום
אבשלום צדיקים טובים ממנו וגו' צדיקים
ממנו שכן בפה לא עשו שאמר להם
שאלו המלך לך וכן הוא מפורש בתלמוד
א"ר בפרק חלק. אמר המלך לרעים הנעבים
עלי פניו כי הווייתו כהני אבנן ונעמשיה
ויאמרו לו כלום את? על ענין אלא הורג
הדין כליוני. פ"ו חזון חזון אמר לה
השריף לך כלומר אני אנו פתציל לא
במנוחיות ולא בעבודות ולא אבן בעיני
בכתי' ה' ירואב באגרת שכתב לו דוד
על אוריה החתי קבל הורגו. טובים
ממנו שדרשו אכין אלא קבל האגרת
ועשה. ורקב בביתו במבדל. מהפציל
שהיה ביתו של יואב מנוקב מגול ועריות.
לגול ולא לעריות: **הדרן עלך פרק נגמר הדין**

מסורת הש"ס

(א) לעיל כא. קידושין עו:
 (ב) ע"ש, (ג) גי' הערוך ערך
 של ד' שלג, (ג) פ' יר של
 דגים וזמנא פ' דגים
 קטנים ערוך ערך מזוני
 ואפשר דכ' ז"ל בפירש"י
 ד"ה מזוני כו' וכן בשבט
 קי: פירש"י על מזוני יצד,]
 (ד) בקרא כתיב ראה אי חנית
 המלך ואת נפחת המים,

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בור וסירה וכו'
ובשארמר להם דוד. הכי
איתא צירושלמי פ"א
דקטוע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר להו גואל
הדם וכו' אמר להו יהי לו
להצילו וכו' אמר להו
השתא בדוקין: (ב) שם
אמר להו עמשא מורד:
(ג) רש"י ד"ה מומיני דגיס
קטנים. נ"צ וכן בע"ג רש
דף כט:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

[א] גם' אמרו ליה כז"ל:

מוסף רש"י

[illegible]

רבינו חננאל

הידידנים שבאמרו ואורחות
אמות המדי ניתהלך
מחלוק המלך לדבר יום
ביומו: פדורגא. לשבין
הקונסול פדורגא. אחיה
אליהו לילויב הידועה אל גנאל
היהם נדעשל חרן) אמר
בדם (זכרתי) ימית בדם
שעשהאל אחי אמר ידע
אבנתי. לעמשא בן יתר
קטלהיה אל פנשא
מורד במלכות היה שנאמר
וירוח בן המרדא אשר יערו
א"ל פנשא רשע ורקה
מיטשין רשע אשכחתינו
רדפתו במסכתא אמר כתיב
והיחשבה אל איש אשר
ימיתה את פניו יגור יכור
אפילו לדברי תורה ישמע
בן ת"ל חן חזק ואמין ו

מאד לשמור ולעשות ככל החזרה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאל למען והשילי בכל אשר תלך וקיימתי אֶל הַרְוּת וקִימְתִּי מִשְׁכֵּי אֶרֶץ (וְרָק) לְמַעַם בְּרוּךְ וְכִינִי דִּבְחָת אֲחֵי לְמַעַם בְּרִי בְּדִבְרֵי הַרְוּת חֵן וְשׁוֹמֵעִי לִי דְּאֹרְבֵּה אֶתְּחֵן אֶתְּחֵן מִכְלֹת שְׂמֵרָה הַשְׁמִיעָה בָּהּ אֶל יִרְאֵה כִּי יִרְאֵה נֶשֶׁם אֲחֵי וְהַגְמַת הַרְוּת כְּחֵן כִּיבִי אֲשֶׁלֹּא אֲשֶׁלֹּא אֶל נֶשֶׁם מִיט' אֶל נֶשֶׁם אֲמֵר עֵדִין לְחִלּוּחֵת שֶׁ דֹד קִימָת אֲסָגְנִינוּ דְּאֲמֵר ר' ת' יִלְיֵם בְּנֵי יִפֶּת תּוֹרֵא מְגֻדִּיל בְּלוּרִית חֵיו לִי וְהַמְלִיכִי בִּרְאֵשׁ הַיְּהוּדִית וְשֶׁן הָאֵל גְּנוּרִישׁ שֶׁ בִּית דֹּד לְכוּרֵם מִוֶּחָן מִתְיָרִיא אֲשֶׁלֹּא לִנְשׁוֹת אֲחֵי אֲשֶׁלֹּא וּפְלִיאֵי אֶל דְּאֵבָר בֶּר כְּהֵנָה דְּאֲמֵר מִלְּאֵל דֹּד אֶל שֶׁשׁ יוֹצֵאן מִלְחָמָה וְלִמְלָאֵל אֶל דְּסַק דֹּד בְּתִרְבֻּהָ שֶׁנֶּשֶׁם יִהְיֶה דֹד עוֹשֶׂה מִשְׁפֵּט וְצָדֵק וְיִרְאֵה בֶר הַצָּבָא אֶל שֶׁסֶם יוֹצֵא בֶר הַצָּבָא מִשּׁוּם דְּדוּד עוֹשֶׂה מִשְׁפֵּט וְצָדֵק; וְיִשְׁכִּיב אוֹתוֹ מְבוֹר הַסִּינִי אִי"א אֲבָב בֶּר כְּהֵנָה וְבוֹר הַסִּינִי גִמְרִי לִי לְכֹנֵן שִׁירֵית מְפֹרֶשׁ תְּלִמְלֵא אִי"א סְרוּסָה פ' א' סְרַעַה שְׁאוּל לְחֵשִׁיב אֶל דֹּד מִפְּנֵי נִשְׁמַת עֵת הַחֲפָצָה וְהַיְּהוּדִית הֵיכַל הַלְּחֹרֶנִי כִּיבֵּן אֶל הַהֲנִי צִדִּים אֲחֵי אֶל יִלְדוּרֵהוּ אֲבָל אֶל אֵל הַצִּפְתָּה הַנִּשְׁמַת עֵת הַחֲפָצָה